

RADU STANCA ȘI MODELUL TATĂLUI. PARADIGMA UNUI SALT CALITATIV CULTURAL

MIRELA NAGĂȚ*

Căutând o explicație pentru ascendența lui Radu Stanca asupra colegilor săi din Cercul Literar de la Sibiu, I. Negoțescu sublinia avantajul mediului familial literar în care se cultivase cel care avea să fie animatorul și autorul celor mai importante idei teoretice, din care s-a cristalizat concepția grupării. În *Straja dragonilor*, criticul și-l amintește pe Stanca „mai format” decât el, nu numai datorită vârstei, dar și datorită „mediului de literați în care evoluase”¹.

Începuturile lui Radu Stanca stau sub semnul precocității artistice și-al unor rutine culturale deprinse în familie, în Clujul interbelic: concerte la vioară și pian, interpretate de frații și sora, seară de seară, până la apariția radioului în deceniul patru, frecventarea, de la zece ani, a spectacolelor de teatru și de operă și lectura revistelor literare importante, nelipsite din casă: *Revista Fundațiilor*, *Gândirea*, *Gând Românesc*, *Familia*, *Pagini literare*. Fratele lui, Horia Stanca, își amintește cum Radu citea pe ascuns articolele sau poeziile invocate în discuțiile adulților, ca să-și formuleze apoi propria opinie:

„Foarte vioi și întotdeauna bine dispus, găsea cuvântul nimerit să-i exprime gândul și nu se grăbea niciodată să fie neapărat, de părerea noastră. Când glumea pe socoteala noastră, tata, îngăduitor și surâzător, îi spunea: «Măi Prâslea, da' multe mai știi», sau «Mânzule, astea de unde le scoți ?», la care Radu replica: «din sacul meu»”².

Radu Stanca se naște pe 5 martie 1920 la Sebeș, în familia preotului Sebastian Stanca, fiind mezinul. Vine pe lume într-o familie cu tradiție preoțească, de trei generații. Bunicul, Avram, fusese o figură de-a dreptul mitologizată; protopop la Petroșani, implicat în viața comunității minerești

---

* Doctor în Filologie, Facultatea de Litere din București; e-mail: mirela.nagat@drd.uni-buc.ro.

¹ I. Negoțescu, *Straja dragonilor*, Biblioteca Apostrof, Cluj, 1994, p. 157.

² Horia Stanca, „Radu Stanca, fratele meu”, *Argeș*, 1971, nr. 7, p. 17.

din Valea Jiului, construisese șapte biserici cu școli aferente în centrele muncitorești Vulcan, Lupenii, Bănița, Dealul Babii, Dâlcea, Jiețul și în orașul său de reședință, cu conștiința apostolatului îndeplinit³. Fusesse secretarul lui Șaguna, colaborator al lui Avram Iancu și gazdă pentru Nicolae Iorga în vizitele de cercetare istorică făcute în zonă. Bun cunoscător de germană și latină, culegea și prelucrea folclor.

Dar tatăl, Sebastian, e, de fapt, figura esențială și inspiratoare, un intelectual plurivalent, cum avea să se construiască și Radu Stanca (plurifațetat, amprentând decisiv poezia, dramaturgia, spectacologia - ca regizor mai bine de un deceniu la Teatrul de stat din Sibiu, teatrologia). Urmărind traseul intelectual al tatălui, îl găsim la Budapesta, unde urma Facultatea de Litere și Filosofie (încheiată cu un doctorat despre Timotei Cipariu) și unde era președintele asociației studenților români „Petru Maior”, în plin elan publicistic: în 1901 pune bazele gazetei *Poporul român*, pentru ca apoi să se implice ca fondator în comitetul de redacție al revistei *Luceafărul* (de atunci datând prietenia cu Octavian Goga, care-i va fi naș de căsătorie și nașul întâiului născut). Întors în țară, întâi ca preot la Vulcan, din 1911 la Sebeș, iar din 1922 la Cluj, în calitate de consilier eparhial al Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului, Sebastian Stanca va fi o prezență la fel de energică în paginile a numeroase publicații ardeleni, în paralel cu activitatea de teolog, implicat după Unire în reorganizarea noii episcopii, ulterior mitropolii, din Ardeal⁴. În plus se specializează în istorie, fiind autorul câtorva lucrări citate în domeniu, printre care una cu iz autobiografic despre deportarea intelectualilor formatori de opinie, în special a preoților, de către autoritățile maghiare în Primul război Mondial (trece prin lagărele de la Șoproș și Rust) - *Contribuția preoțimii române din Ardeal la războiul pentru întregirea neamului (1916-1918)*. E un portret tipic de intelectual public ardelen, în care intră și o componentă militantă și politică. În 1918 face parte din delegația sebeșenilor participanți la Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia, iar în 1933 e ales senator din partea liberalilor în Parlamentul României.

Tabloul e complet doar relevând și pasiunea literară a capului familiei, care s-a afirmat ca autor de poezii, schițe și povestiri, de piese scurte, traducător din dramaturgia germană, versificator fluent de librete de operă. Iată-l,

³ Vezi G. Lungulescu „Apostolat”, *Universul*, ianuarie 1944, nr. 3, p. 3.

⁴ Vezi volumul *Sebastian Stanca (1878-1947). Un cleric cărturar din Sebeșul de altădată*, coordonatori: Mihai-Octavian Groza, Gabriela-Margareta Nisipeanu, Iuliu-Marius Morariu, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2016.

de pildă, prezent în *Lucașfărușul* (1902) în două numere consecutive, cu un articol despre teatru, „Ceva despre dramă”, combinând considerații de estetică și exemple din: Schiller, care e citat abundent din scrierile lui teoretice, Corneille, Shakespeare, Caragiale, într-un discurs cu accent etic și didactic, de fapt o pledoarie pentru dramaturgia națională. Că mediul familial ar fi sursa uneia dintre influențele literare importante pentru viitorul poet și dramaturg, și anume Schiller, sugerează și fratele, Horia, care subliniază cât de gustată era în familie opera germanului:

„[ideile lui] de libertate, de suprimare a opresiunilor, de înlăturare a prejudecăților de orice fel, dar, mai cu seamă, de gândire scoasă de sub siluirile convenționale, le îndrăgise atât de mult tata, și le împărtășeam și noi, învățându-i pe dinafară baladele și retrăind, cu toată puterea inimii noastre fragede alături de Wilhelm Tell, revolta împotriva împilării, la care fusese expus tatăl nostru”⁵.

O atare receptare e de înțeles pentru contextul politic transilvan de atunci, doar că Radu Stanca îl va metaboliza mult mai complex pe Schiller, inclusiv cu scrierile lui estetice, deci și la un nivel teoretic și filosofic. Și privirea către Occident, și natura morală a teatrului, idee preluată pe filieră schilleriană, le vom regăsi ulterior germinând în opera Radu Stanca, cu un acroșaj și în concepția cerchistă.

Va urma o carieră literară rispită cu precădere în publicații ca *Telegraful Român*, *Cosînzeana*, în calendare populare, sau adunată în plachete reunind traduceri și localizări din germană pentru teatrul de amatori. E, din nou, o secvență ce prefigurează saltul ulterior, de nivel intelectual și teatral, pe care-l va face fiul. Radu Stanca va teoretiza conceptul „teatrului de amatori” ca etapă de instruire și educație a publicului.

Așa cum povestește Horia Stanca, fratele mai mic a crescut cu exemplul tatălui lucrând până seara târziu la masa lui de scris, redactând „articole, traducând cu marea lui ușurință de a versifica librete de operă în versuri, descifrând vechi documente latinești, nemțești și ungurești, traducând poezii, ba și romanul *Apis și Este* din trilogia lui Bruno Brehm”⁶, și cu o bibliotecă de peste 2 500 de volume „catalogate, numerotate, păstrate și tratate cu dragostea unui om plin de cuviință și de respect pentru cuvântul scris”⁷. Scanând rapid această moștenire de familie, Dragoș Varga va

⁵ Horia Stanca, „Radu, fratele meu”, *Transilvania*, martie 1975, nr. 3, pp. 13-15.

⁶ Horia Stanca, *Așa a fost să fie*, Editura Dacia, Cluj, 1994, p. 274.

⁷ Horia Stanca, „Radu Stanca, fratele meu”, *Argeș*, iulie 1971, nr. 7, p. 17.

identifica la viitorul poet „vocația corifeică” și descendența „cărturăreas-că”⁸ transmise.

În proză, Sebastian Stanca oscilează între două registre, unul alert, umoristic, cu simț al replicii, de inspirație caragialiană, valorificând quiproquoul, anecdota, și altul moralizator, impregnat de clișeele idilizante sămănătoriste, cu accente didactice. E o lume cu scene burgheze în care inadecvarea și încurcăturile produc efecte comice⁹, cu muncitori și patroni care trăiesc în armonie unii cu alții, cu prieteni care se sacrifică la greu, cu anatimizarea orașului plin de ispite, cu eroi dispuși să se jerească pentru idealurile naționale. Un liberal ca Sebastian Stanca, din râvnă didactică instilează în unele texte mesaje ideologice care denunță curentul de stânga extremist. Se simte mai discret în povestirea „Greva” (o localizare după un *Lebensbilder* nemțesc), în care un agitator alogen (de fapt avem sugestia unui comunist evreu, cu toate clișeele portretistice cunoscute: „avea părul roșcat, obrazul presărat cu pistrui, nasul încovoiat și vorbele îi curgeau pe buzele groase și răsfrânte cu un accent cam străin de limba bieților muncitori”¹⁰) strică mersul lucrului într-o fabrică. Mai limpede e avertismentul în comedia într-un act *Lege nouă*, care se joacă prin satele de lângă Cluj în 1934, în montarea unor actori ai Naționalului clujean (conduși de I. Breazu și A. Popa), cu precizarea făcută de presa vremii că ideile piesei erau discutate cu publicul după reprezentatie. Conflictul ideologic e simplificat, convertit în înfruntarea dintre un gospodar harnic, chivernisit după o viață de muncă, și „un bețivan leneș, un taie frunză la câini” care răspândește vestea că se vor împărți moșiile. Panicat de proclamația bolșevică, bătrânul întreabă: „munca mea dată fiecărui trans împins? Ție, care n-ai asodat pentru moșie nici chiar atâtica?”¹¹. Că în spatele pieselor sale stă un impuls extraestetic reiese limpede din practica numeroasele localizări și prelucrări făcute în orizontul emancipării naționale.

Cât privește poezia ea pare o preocupare de tinerețe, cu un puseu întârziat, provocat de deportarea din 1916. Anul următor, întors din lagăr, preotul publică în *Telegraful Român* versuri impregnate de dorul de țară, simple ca expresie, cu un patos aproape pașoptist, modulată astfel:

⁸ Dragoș Varga, *Radu Stanca. Sentimentul estetic al ființei*, ediția a doua, prefață de Radu Vancu, Editura InfoArt Media-Timpul, Sibiu-Iași, 2010, p. 18.

⁹ Pentru exemplificare vezi prozele scurte „Telefonul indiscret”, în *Cosînzeana*, 1925, nr. 11, pp. 156-157 și „Ghinion”, în *Cosînzeana*, 1923, nr. 5, pp. 82-83.

¹⁰ Sebastian Stanca, *Greva și alte povestiri*, Editura Librăriei Diecezane, Arad, 1926, p. 8.

¹¹ Vezi Horia Petra-Petrescu, „Piese tearale vrednice de jucat”, *Transilvania*, ianuarie 1934, nr. 1, p. 44.

„Mi-e dor de chipul scump al țării mele
 Și-l caut cu ochii-n zarea de mătasă
 Dar plâng nemângâiat și'n suflet se pogoară
 Povara grea a dorului de casă”¹².

Interesant e arcul care se face în timp între tată și fiu, între un poem religios facil din 1899 al lui Sebastian Stanca, cu abia schițate sugestii de atmosferă:

„Fantastici umbre peste gropi
 In cimiter se 'ntind,
 Din licăritul de lumini
 Ce printre cruci s'aprinde.

Biserica 'n lumină 'ncet
 Se 'mbracă tremurând
 Poporu-ascult'-evlavios
 Al preoților cânt”¹³

și primele încercări al micului Radu, de la 14, 15 ani, tot de inspirație religioasă, cu ocazia Paștelui, mai elaborate ca expresie decât ale tatălui:

„Se-nvolbură pământul în sfântă bucurie
 Se-nalță izbăvirea în imnu-ncununat
 De zori neprihănite – spre dalba veșnicie -
 Căci astăzi în mărire – „Hristos a înviat”¹⁴.

Comparând literatura tatălui cu cea a fiului s-ar zice că în cadrul familiei s-a produs saltul acela calitativ cultural, teoretizat mai târziu de Radu Stanca în „De la stilul istoric la cel filosofic”, - într-o singură generație s-a trecut de la literatura greoaie, didactică și plină simțire a tatălui la expresia sofisticată, înglobând un estetism și-un eticism superior, a fiului.

¹² Sebastian Stanca, „Trist”, *Telegraful Român*, 1917, nr. 19, p. 75.

¹³ Sebastian Stanca, „Învierea”, *Telegraful Român*, 1899, nr. 42, p. 170.

¹⁴ Radu Stanca, „Hristos a înviat!”, *Versuri*, ediție îngrijită, prefață, note și comentarii de Monica Lazar, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980, p. 376.

În memorii, fratele mai mare povestește cum, în calitate de cronicar dramatic, mergea la premierele clujene însoțit de Radu, deja adolescent, încurajat să-și exprime propriile observații asupra reprezentațiilor văzute. Rolul de ghid cultural al lui Horia Stanca a fost mult augmentat de unii exegeți care l-au văzut drept un real mentor al viitorului poet, când, de fapt tatăl, Sebastian, teolog, istoric, publicist și literat de ore libere, era veritabilul model iradiant al copiilor lui. Cele două cărți autobiografice ale lui Horia Stanca, în anumite pasaje, lasă senzația unei trăiri compensatorii prin intermediul succesului fraternal: „N-am fost la înălțimea fraților mei totdeauna primii la școală, totdeauna dominând societatea prin ambiție și talente. Eram mult în urma lor. N-am excelat în nimic”¹⁵. Umbra celebrului său frate îl apasă, căci tot simte nevoia să-și justifice destinul literar propriu, nu prea fructuos, în astfel de comparații:

„Radu era scăpărător de inteligent, era sprinten, zvăpăiat, mereu gata să prindă din zbor ideile, să le formuleze în definiții aforistice. Avea altă cultură decât a mea. Se orientase în filosofie, în estetică, în domenii în care eu eram mai puțin umblat. Făcuse altă școală decât mine, format în școli nemțești punând preț mai mare pe fondul opiniilor decât pe formularea lor. Limba lui era mai armonioasă, fraza lui mai curgătoare respira ușor, față de a mea poate mai sobră, mai potolită. Eu mă târam în ea ca râma care lasă dâră în poteca parcursă. El zbura ca fluturele de pe o petală pe alta mai înmiresmată, mai colorată”¹⁶.

Pe alocuri, Horia Stanca se erijează în educator al micului Radu cu merite de felul acestora: el, neagreând versul alb, i-ar fi insuflat gustul pentru prozodia tradițională, el are „frumoasa consolare” de a fi dat domeniului scenei „un adevărat «om de teatru»” în persoana fratelui său. Ce i-a dat certamente mai tânărului frate e accesul la publicare. Ca redactor la cotidianul liberal *Națiunea română*, Horia Stanca îi oferă lui Radu paginile ziarului pentru primele poezii. La 15, 16 ani tânărul nu e un adolescent oarecare, preocupat să versifice în intimitatea caietului de încercări, ci un autor cu febra publicării, cu numele tipărit regulat, pe scurt, o mică vedetă literară locală. Faima i se consolidează și la 17 ani e solicitat și de alte reviste din Ardeal, exemplificate de Monica Lazar în notele finale ale ediției stanciene de versuri pe care a îngrijit-o în anii '80. Publică, așadar, „la Mediaș (*Lanuri*), Tg. Mureș (*Jar și slovă*), Satu-Mare (*Afirmarea*), Oradea (*Familia*), culminând cu prezența în paginile *Gândului românesc*, revistă de cel mai înalt prestigiu între

¹⁵ *Ibidem*, p. 145.

¹⁶ *Ibidem*, p. 248.

periodicele literare ale Transilvaniei interbelice¹⁷, condusă de Ion Chinezu, care-i era profesor de română la Liceul „George Barițiu”.

La mijlocul anilor '30, cu exemplul tatălui și-al fratelui mijlociu, deja jurnalist, Radu Stanca își pune în practică propriul său proiect editorial. Episodul e gravat în istoria familiei:

„Radu, ca să nu rămână mai prejos, ne-a făcut într-o bună zi surpriza — întâmpinată de tata, cu bucuria ascunsă sub zâmbetul sceptic al lui «Foarte bine, dar cam devreme, băiete!» - unei mici reviste, scoasă de el, împreună cu un grup de colegi de clasă. Revista, pe cât mi-aduc aminte, purta titlul «Mâine». Radu apărea în ea cu o poezie, prima lui poezie de care luam cunoștință. Cu puținii bani ai lui și ai colegilor din clasa VI B, revista, șapirografiată, nu putea fi viabilă. Și, după două, trei numere, a și murit¹⁸».

De fapt revista, apărută la 15 ianuarie 1935, era scoasă în co-directorat cu colegul Vladimir Zlătaru, iar poezia cu pricina, „Mi-e dor”, „de tonalitate neosămănătoristă”, cum observa Monica Lazar, cu un imaginar rural, garnisit cu cetini, holde, crânguri și-o „naivă poză melancolică la final¹⁹”, a fost datată multă vreme ca parte a debutului poetic stancian, petrecut concomitent într-o revistă școlară și în pagina de literatură a ziarului clujean *Națiunea română*, unde era redactor Horia Stanca²⁰.

Între timp chestiunea debutului se reconfigurează, întâietate capătă un poem religios, „Mesia”, apărut mai devreme cu câteva săptămâni, în decembrie 1934, în *Renașterea*, cu alte cuvinte în organul oficial al episcopiei locale, înființat chiar de tatăl poetului, în 1923, și condus până în aprilie 1927. Așadar tatăl, și nu fratele mijlociu, e responsabil pentru debutul lui Radu Stanca. Acest prim episod din *Renașterea* aruncă o umbră de îndoială asupra acurateței evocărilor difuzate de fratele Horia. De ce ar fi ponderat tatăl elanul publicistic al fiului său celui mic cu un „cam devreme, băiete!”, când el însuși îl impinsese în ochii publicului, în ziarul bisericesc pe care-l inițiasse și unde cuvântul lui avea greutate editorială?

Poemul „Mesia”, adus în atenție de Anca Sîrghie, face parte dintr-o serie de inedite, în total treizeci și cinci, identificate în periodicele vremii și

¹⁷ Monica Lazar, note și comentarii la Radu Stanca, *Versuri*, ed. cit., p. 574.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*, p. 569.

²⁰ Tot în 1935, lui Radu Stanca îi apare în *Națiunea română*, nr. 21, poemul „Hristos a înviat”.

publicate în volumul *Dăltuiri*²¹, o colecție eteroclită de antume stanciene. Ele se adaugă astfel celor patruzeci și cinci selectate de Monica Lazar în ediția din '80, acoperind intervalul '34 – '43, și oferind o imagine a evoluției poetului, a tatonărilor de până la fixarea timbrului său inconfundabil.

În privința influențele poetice, punctul de plecare e fixat în imaginarul religios, naturist și rural, explicabil în parte prin influența tatălui preot; abundă termenii arhaici și bisericești (heruvimi, stele ca „feștile de lumină”, „catapetasma cerului”, „praporii dimineții”, „proscomidia zării”), sonoritățile din Goga, din Coșbuc, din psalmii lui Arghezi („Doamne [...] / Pe care drumuri neștiute să te caut / La ce lumină să te proslăvesc?...”²²), apoi ies în evidență descoperirea lui Baudelaire prin titlul „Spleen” al unui poem și preocuparea pentru „poezia poeziei”, cu prime încercări de artă poetică („Eu am bătut la poarta versului devreme”²³ sau „Spada mea de vers am trecut-o prin vreme”²⁴ sau „Vreau în năframa poeziei mele să-mi adun / Din țara mea ce-i mai frumos, mai bun”²⁵). Tot din această perioadă datează și primul cavalier („Am coborât din cetatea mea de cântare / [...] Și coiful de pe frunte pe umăr l-am culcat”²⁶). Pentru ca în '37, '38 să se simtă lecția simbolistilor învățată, a minorilor mai decorativi de felul lui Al. T. Stamatiad (când într-o secvență ca „Fragment clasic” aduce laolaltă ploaia, pianul, gavotele), a lui Bacovia (instilat în „bolnave poeme”, „parcul îndoliatelor tăceri” sau „cimitire de ploaie”²⁷), a lui Minulescu (în versuri cu aer romanțios-ironic „...Din mica noastră dragoste uitată / Din toate ce s-au scurs în primăveri / A mai rămas o ramură presată / Și-un singur jurământ în vorba ieri...”²⁸). Tot în '37 se profilează prima domniță medievală, viitoare eroină a baladelor sale („Din ce adânc de dimineți și somn / Te-ai zămislit, Domniță medievală / Să-ți urci în carte pleoapele beteală / Să-ți crești în strofe trupul – medalion”²⁹). Imaginarul devine unul citadin, își fac loc parcul, caldarâmul, străzile, lexicul se modernizează, dispar cu totul termenii religioși, iar într-un poem din '39 e invocat prima dată burgul

²¹ Radu Stanca, *Dăltuiri*, ediție îngrijită de Anca Sîrghie și Marin Diaconu, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, București, 2012.

²² Idem, „Pravila mea”, în *Versuri*, ed. cit., p. 380.

²³ Idem, „Început”, în *Versuri*, ed. cit., p. 378.

²⁴ Idem, „Veac nou”, în *Dăltuiri*, p. 14.

²⁵ Idem, „Troiață”, în *Dăltuiri*, p. 12.

²⁶ Idem, „Avânt”, în *Dăltuiri*, p. 17.

²⁷ Idem, „Divertisment”, *Versuri*, ed. cit., p. 388.

²⁸ Idem, „Cântec”, *Versuri*, ed. cit., p. 395.

²⁹ Idem, „Chenar”, *Versuri*, ed. cit., p. 38.

definitiv pentru universul său liric – „Poetii au în ei ceva de burg...”³⁰. Poetii lui preferați din acea perioadă, își amintește colegul de redacție de la *Tribuna*, George Sbircea³¹, erau Macedonski, Arghezi, Bacovia, Barbu, Blaga, Topîrceanu, Jules Laforgue. Deja în '39, tânărul atinge în anumite strofe, cristalizări compacte din ceea ce va fi sunetul propriu stancian, anunțând poezia de maturitate. Un exemplu sunt versurile finale din „Medievală”:

„Pe fruntea grea viziera s-a răsturnat crăpată
 (Aveam la coif o pană rotundă de păun)
 - „Cine-a bătut în poarta de mii de nopți lăsată?”...
 Azi cavalerul cărții s-a-ntors în burg nebun...”³².

Pentru ca în '41, student, să dea o primă baladă perfect articulată cap-coadă, „Voievodul”, în revista *Curțile dorului*: un portret pe linia „Corydon”, în termeni excepționali, al unui domnitor care în spatele asprimii ascunde nebănuite rezerve de sensibilitate, consumate cântând la „clavir”:

„Îl știu de frică neamurile toate
 Și-i poartă pizmă toți de prim-prejur
 I-s gândurile multe și-nnoptate
 Și pleoapele i-s goale de azur”³³.

Acumulările sunt rapide, iar saltul poetic uluitor. *De fapt, ceea ce va formula ulterior Manifestul Cercului Literar, desprinderea de tradiționalism și localism, e o evoluție petrecută chiar în poezia stanciană, o decantare estetică netă.*

³⁰ Idem, „Citadină”, *Versuri*, ed. cit., p. 405.

³¹ Vezi George Sbircea, „Radu Stanca, prietenul de o viață”, *Transilvania*, 1988, nr. 9, 01. 09., p. 39.

³² Radu Stanca, „Medievală”, *Versuri*, ed. cit., p. 414.

³³ Idem, „Voievodul”, *Versuri*, ed. cit., p. 426

Bibliografie:

- Groza, Mihai-Octavian, Gabriela-Margareta Nisipeanu, Iuliu-Marius Morariu, *Sebastian Stanca (1878-1947). Un cleric cărturar din Sebeșul de altădată.*; Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2016.
- Lungulescu, G., „Apostolat”, în *Universul*, nr. 3, ianuarie 1944, p. 3.
- Negoïtescu, I., *Straja dragonilor*, Biblioteca Apostrof, Cluj, 1994.
- Petra-Petrescu, Horia, „Piese tearale vrednice de jucat”, în *Transilvania*, ianuarie 1934, nr. 1, p.44.
- Stanca, Horia, *Așa a fost să fie*, Editura Dacia, Cluj, 1994.
- Stanca, Radu, *Dăltuirii*, ediție îngrijită de Anca Sirghie și Marin Diaconu, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, București, 2012.
- Stanca, Radu, 1980, *Versuri*, ediție îngrijită, note, comentarii și prefață de Monica Lazar, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980.
- Stanca, Sebastian, „Ceva despre dramă”, în *Luceafărul*, 15 iulie 1902, nr. 2, 1.
- Stanca, Sebastian, „Ceva despre dramă”, în *Luceafărul*, 1 august 1902, nr. 3, 34-35.
- Stanca, Sebastian, „Ghinion”, în *Cosânzeana*, 1923, nr. 5, 82-83.
- Stanca, Sebastian, *Greva și alte povestiri*, Editura Librăriei Diecezane, Arad, 1926.
- Stanca, Sebastian, „Învierea”, în *Telegraful Român*, 1899, nr. 42, 170.
- Stanca, Sebastian, „Telefonul indiscret”, în *Cosânzeana*, 1925, nr. 11, 156-157.
- Stanca, Sebastian, „Trist”, în *Telegraful Român*, 1917, nr. 19, 75.
- Stanca, Sebastian, „Vis!”, în *Luceafărul*, 1902, nr. 2, 5.
- Varga, Dragoș, *Radu Stanca. Sentimentul estetic al ființei*, ediția a doua, prefață de Radu Vancu, Editura InfoArt Media-Timpul, Sibiu-Iași, 2010.

ABSTRACT: In this article, I followed the influence of the paternal model in the work and intellectual construction of Radu Stanca, the one considered the de facto head of the Literary Circle from Sibiu, and the man of direction who penned the literary ideology of the group. The demonstration makes a cutout that highlights an early episode susceptible to significant interpretive repositioning. Examining the family memoirs and publicist archives show that the young Radu Stanca was educated under the guidance of his father, a priest and writer, and not under that of his older brother. Inaccurately, until now, the critical tradition accredited the publicist Horia Stanca as the future poet's mentor. Comparing the literature of the father with that of the son, is obvious that qualitative cultural leap occurred, later theorized by Radu Stanca in one of his articles (“From the historical to the philosophical style”). In a single generation it passed from the ponderous, didactic and sentimental literature of the father to the sophisticated expression, encompassing a superior aestheticism and ethics, of the son.

KEYWORDS: Radu Stanca, Literary Circle from Sibiu, Sebastian Stanca, religion, aestheticism.